

Alver Kommune

Pb. 4

5906 FREKHAUG

Rossland, 7. februar 2022

MERKNADER TIL SØKNAD OM ETABLERING AV NY LOKALITET FOR AKVAKULTUR AV LAKS, AURE, OG REGNBOGEAURE, SKJELANGER I ALVER KOMMUNE. (Sak 21/10319).

Innhald

1. Innleiing.....
2. Generell kommentar til søknaden.....
3. Kultur, fiske, og rettar
4. Naturmangfoldet, livet under og over vannflata.....
5. Rekreasjonsområde og friluftsliv.....
6. Oppsummering.....

1. Innleiing

Me vil på vegne av Husebøkrinsen Bygdelaag, ei stor gruppe av fastbuande, hyttefolk, og grunneigarar gje merknader til omsøkte anlegg. Planane vart «brått» kjend for oss, og me vart forbausa over at dette kunne gått oss forbi. Det vart fort samla ein gruppe på nær 550 medlemmar. Då me fekk tilgang til dokumentasjonen vart me og uroa over det me meiner er ein sær s mangelfullt søknad.

Me er takksame for at høyringsfristen vart utsett til 7. februar 2022.

Me har i samband med uttalen samla inn mykje innspel og informasjon frå dei i gruppa og andre som har opplysningar og kunnskap. Dette er informasjon og innspel me meiner er sær relevant for saka.

2. Generell kommentar til søknaden

Me ser at søkjar prøver å styre prosessen med å unngå konsekvensutredning. Dette ved å leggje ved ein vurdering om behov for dette. Dette betyr i praksis at dei då slepp å kartleggja naturtypar og i kva grad området er nytta til andre føremål, som til dømes fiske, friluftsliv, og rekreasjon. Me meiner dei prøver å leggja premisser for konklusjonen i en eventuell konsekvensvurdering ved til dømes å sei: "*det er ingen registrerte friluftsområder*" og dermed vil det heller ikkje være behov for å utgreia dette temaet. Det same gjer dei for naturtypar som ikkje er kartlagt.

Me meiner at søknaden ikkje har kunnskapsgrunnlag til på generelt grunnlag å slå fast dette.

Det same gjeld og påstand om at anlegget ikkje påverkar friluftsliv og rekreasjon basert på et militært område på land.

Regionen og området har ein lang tradisjon for friluftsliv på sjøen og nærområda, og bruken av området for fiske er utstrekt, og det ville kome fram om dei hadde innhenta informasjon frå lokalbefolkninga og lokale fiskeinteressar. Vurderinga om ikkje å gjennomføra konsekvensutredning, har heller ikkje kunnskapsgrunnlag til å fastslå at området ikkje kjem i konflikt med spesielle naturtypar (ref. DN-handbok), som tareskog og korallskog på havbotnen. Det er berre gjennom naturtypekartlegging denne kunnskapen kan framskaffast.

Me meiner området ligger slik til at dei ikkje kan utelukka moglegheitene for korallar under lokaliteten. Med så mye straum og vind som det er her, så vil dei ikkje kunne sei nøyaktig kor belastninga vert størst, og avfall frå anlegget vil påverke store deler av Mangersfjorden.

3. Kultur, fiske, og rettar.

Området har i generasjonar vore nytta til næring og matauk av dei som bur i området. Tradisjonane for dette er framleis godt hevda. Det vart fiska med kastenot og fiska **brisling**, sild, og makrell. Heilt i frå Skjelanger til Landsvik er det tinglyste lakserettar som og vert nytta i dag. Området i Mangersfjorden har til saman 26 lakseplassar, og mellom Skjelanger og Landsvik er det 8 låssetjingsplassar.

Heile området frå nordre enden av Skjelanger og til Landsvik er i stor grad nytta til fiske av yrkesfiskare, fastbuande, hyttefolk, og båtar som kjem frå andre plassar. Det vert nytta både garn, teiner, snøre, dorg, og ruser. Yrkesfiskare fiskar og med garn ute i Mangersfjorden der det mellom anna er gyteområde for breiflabb.

Bilde: Breiflabb fiska mellom Skålholmen og Sandvikja, På lokaliteten til omsøkt anlegg

Foto: Rene Bratland

Utstrekninga til anlegget tatt i betraktning, meiner me at anlegget sterkt vil forringa fiske, og at anlegget kjem i direkte konflikt med lakseplassane, og gjer det umogeleg å fiska der anlegget er skissert. Fortøyingane strekkjer seg over eit stor område som vil skapa problem for all type fiskeaktivitet. Anlegget er omsøkt utan at det er gjort vurderingar om det er andre som har aktivitetar eller rettar i området.

Erfaring frå område med oppdrett visar at fisk som vert fiska ofte er ubrukeleg som mat, då dei er full i fiskefor.

4. Naturmangfaldet, livet under og over vannflata.

Me har samla mykje informasjon om områda i nærleiken og rundt omsøkt anlegg.

Artsmangfaldet er stort i både Mangersfjorden og Herdlefjorden, både kva fisk, blautdyr, skaldyr, og undersjøiske vekstar gjeld. Dette vert til stadigheit tydeleg for dei som fiskar der.

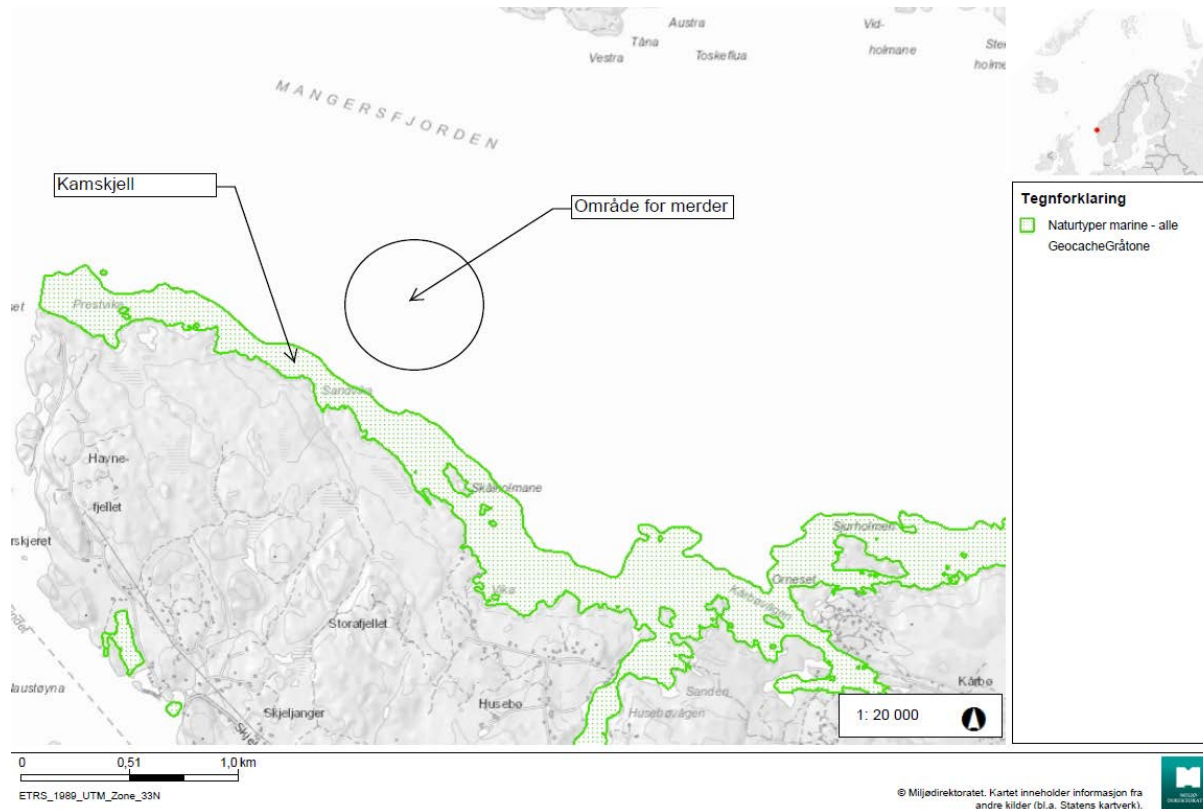

Fig1. Område for kamskjell. Etter ei tid forsvinn ofte kamskjel førekomstane i område med oppdrett

Herdlefjorden består primært av en djup kanal som går nesten heile fjorden på langs, med bratte kantar som går opp i slakke platå på begge sider. På botnen av kanalen er det et rikt liv bestående av mindre artar som sjøkreps, trollhummar, nordleg lysprykkfisk, laksesild, sølvtorsk og strømsild. I tillegg finnes det store mengder mellomstore, pelagiske jegere som kolmule, vassild og skolest.

Fjorddjupet husar også brusfisk i form av hågjel, svarthå og spisskate, samt store mengder lange, brosme og den raudlista og totalfreda blålangen. Samleige av desse artene gyter antakeleg i det same fjordsystemet. Fisk med heilt sprekeferdig rogn tas nemleg ofte i fjorden om våren, og mange små eksemplar litt grunnare i fjorden tyder på artene også har oppvekstområda sine her.

Oppover i kantane og på platåa på begge sider finn ein og store førekomstar av høvesvis totalfreda pigghåen (Meland-sida) og lysing (Askøy-sida). Sistnemnte har også gyteområde i fjorden, og store førekomstar av arten samlast til gyting i denne vesle fjordarmen kvar sommar.

Inne på grunnare vatn finnes elles store mengder mindre fiskeslag som knurr, glassvar, hvitting, hyse, torsk, sei, lyr, diverse flyndrearer mm. De mange muddersandvikene i området husar og store ansamlinger av kamskjel, oskjel og åtte- og tiarma blekksprut, inkludert den nokså sjeldne nordlege kalmaren (*Loligo forbesi*), også dette arter som formeirar seg og har oppvekstområda sine i området.

Bilde:
Ein av fleire småkveite som vart fiska på garn i Mjelkevika. Kveitane var så små at dei vart sett ut i sjødn att.

Foto: Bjarne Sander

Mangersfjorden består av et djupt, nordgåande platå som ligger jevnt på 100-200 meter frå utløpet av Bognestraumen og helt inn mot Toskalandet. Midt ute i fjorden finn me den kjende fiskeplassen Roå, og rett utafor denne stuper fjorden ned til 400 meters djup. I dette stupet held en helt egen, fossil fjordstamme av vanlig uer til. Og då snakkar me om vanlig uer, ikkje den vanlege fjordarten av uer. Ueren er også en rødlista art som nord for 62 grader er freda for fiske store deler av året. I den same, undersjøiske veggen lever også den overnemnde totalfreda blålange (sterkt trua), skolest (rødlista) og en rekkje andre fiskeartar. På fjellveggen veks det ellers både koraller og kjempefilskjell.

Roå er på sin side en anerkjent storseiplass langt inne i fjorden, i le for storhavet, noko som er spesielt her på våre kantar. Inne i sjølve Mangersfjorden er også artsmangfaldet stort, frå de minste kutlinger, leppefisk og flyndrer inne på grunt vatn, til store Spisskater og langer i djupet.

I dei øvre vatnlag i Mangersfjorden og Herdlefjorden ferdast også store mengder sjøaure på begge sider av Holsnøy, med dei frodige områda rundt Herdla og gjennom Bognestraumen/Småstraumen som hovudjaktmarkar. Fisken sokner til alt av småelvar og bekkar i området, inkludert Mjåtveitelva, der også den raudlista elveperlemuslingen held til. Denne legg larvane sine i gjellene på sjøaure som går opp i elvene for å gyte, og arten er difor heilt avhengig av å ha frisk og levedyktig sjøaure i elven kvar haust for å kunne formeira seg. Sjøauren er også kjent som ein art som er særskilt utsett dersom det plutseleg kjem nokre hundre tusen nye vertar (laks eller regnbogaure i merd) i en fjord.

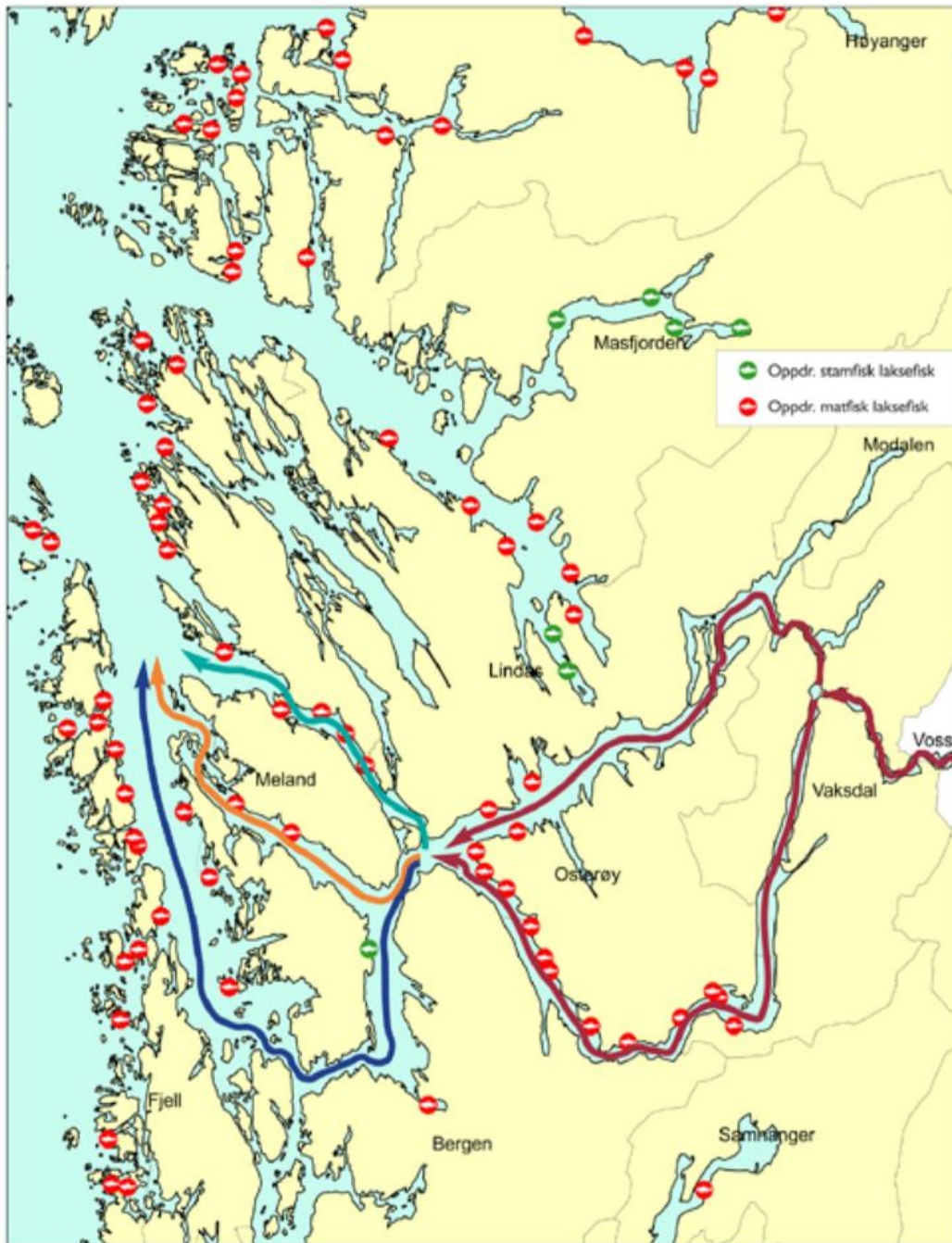

Bilde: Lakselus på sjøaure

Illustrasjonsbilde

<https://www.hi.no/hi/nyheter/2022/januar/bekrefter-at-sjoorret-blir-sterkt-pavirket-av-lakselus>

Det er gjennom ei årrekkje lagt ned store resursar i å berga villaksen. Nye lokasjonar i Mangerfjorden vil tetta det siste «holet» for aure og laks sin vandring mot havet. Villaksen sin tilbakegang og problem grunna lakselus skal etter kvart vera godt dokumentert.

Sannsynlig utvandningsrute for smolten som forlater Vossovassdraget. Smoltutvandring skjer i løpet av noen uker i mai og/eller første halvdel av juni.

Figur 13.1. Kart over NFNs geografiske virkeområde, med oppdrettslokaliteter inntegnet

Fig 2 «Spissrotgang»

Kartet viser lokasjoner for oppdrett og Vossolaksen sine vandningsruter.

Kjelde: https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/dokumenter/publikasjoner/overvakingsrapporter/vossolaksen_rapport.pdf

Midt i Mangerfjorden er det registrert ein israndavsetning. Dette er områder som kan være ein lokasjon for korallar.

Korallrevene er sårbare økosystem. Partiklar som vert avleira på korallrev utgjør ein stor trussel for korallane.

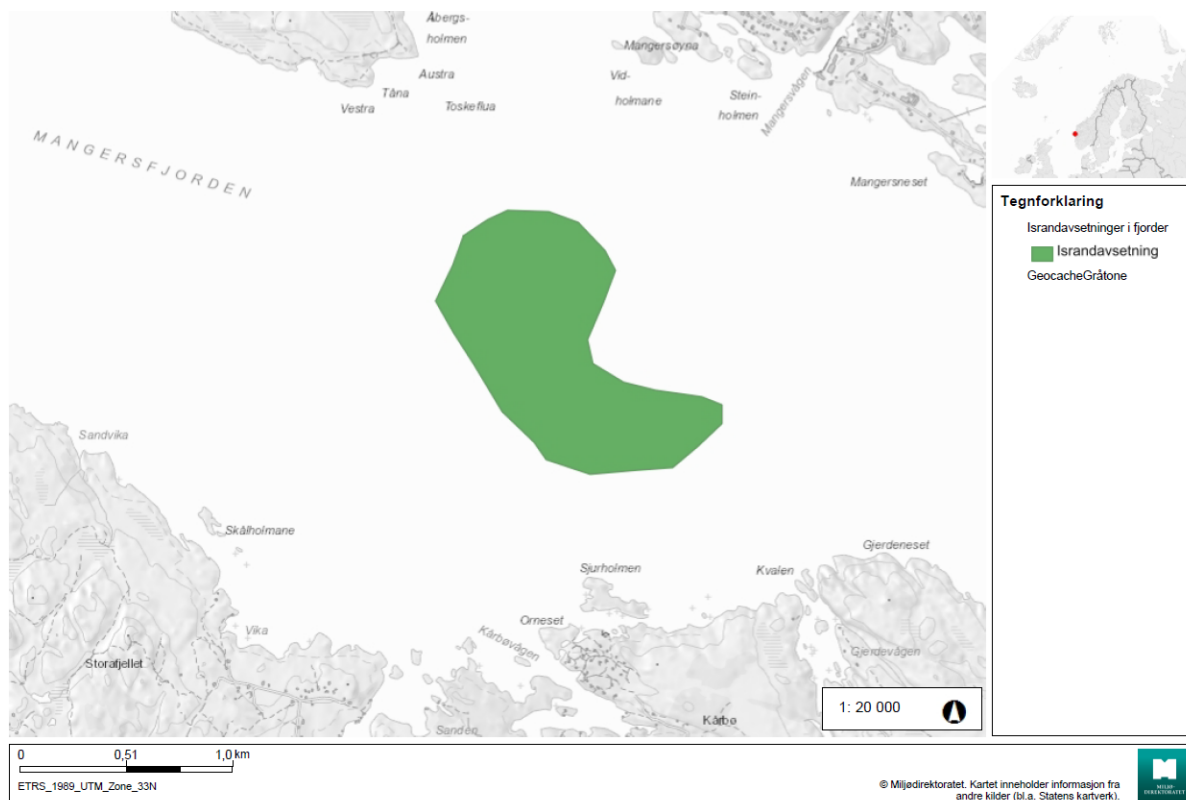

Fig 3. Område som viser israndavsetning i Mangerfjorden. Området er usett for partiklar frå anlegget, og fortøyningane strekker seg ut mot dette område.

Fugle og dyrelivet

Naturrestatet på Herdla har ein avstand på 2 km til omsøkt anlegg. Det er frå søkjar vurdert at dette er så stor avstand at ein generelt ikkje kan forventa negativ påverking på fuglelivet.

Me meiner at det ikkje er grunnlag for å slå fast dette. Me gjer stadige observasjonar av fugl i Mangersfjorden som me og ser på Herdla. Fjøra i vågane vert stadig oppsøkt av fugl på matjakt.

Området har og strandflatar som er næringsområde for overvintrande og trekkande vadefuglar.

Foto: Lom i Mangersfjorden

Foto: Bjarne Sander

Dyrelivet tek heller ikkje omsyn til at nordre del av Skjelanger, enn so lenge, er eit forsvarsanlegg. Myra som var nytta til skyting er rydda opp, og store delar av fortet er avvikla. På nord aust spissen av strandlinja på Skjelanger ligg til dømes Prestvikvatnet. Det er ikkje grunnlag for å sei at dette området ikkje må takast omsyn til. Det er eit våtmarksområde rett på land, så det er ganske sannsynleg at det er et viktig område for fugl som er meir sensitiv til støy enn det for eksempel ærfuglen er. Søkjar har berre nemnd ærfugl og hoppa over all anna fugl.

Det er og planar om utviding av sjøfuglreservatet på Herdla. Dette må det tas omsyn til.

Vil gjera naturreservatet langt større

Statsforvaltaren ønskjer å ta med heile området rundt Herdla.

Fig 4. Naturreservat på Herdla (utklipp frå Askøyværingen)

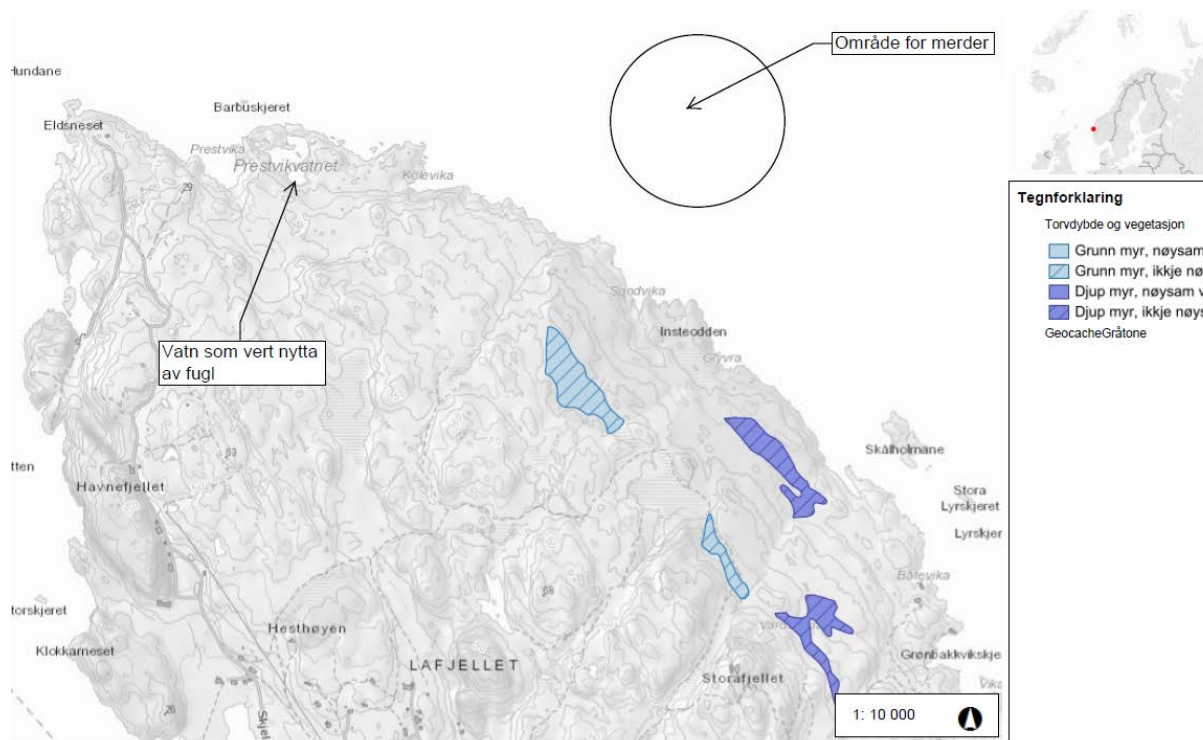

Fig 3. Prestvikvatnet

Nokre av dei fuglane me som bur i området har observert, kan nemnast:

Havelle	Gråmåke
Ærfugl	Sporadiske observasjonar av alkefugler
Kvinand	Storspove
Siland	Småspove
Svartand	Fjæreplytt
Toppskarv	Rødstilk
Storskarv	Havørn
Terner	Hubro (hekkar nord på Holsnøy)
Tjeld	Spurvehauk
Fiskemåke.	Hønsehauk
Svartbak	Tårnfalk
Sildemåke	Storlom

Bilde: Hekkande hubro i Sætre marka

Foto: Bjarne Sander

Bilde: Hubro ungar i Sætre marka

Foto: Bjarne Sander

Bilde: Grindkval i Hjeltefjorden

Foto: Bjarne Sander

Det er Oter som ynglar i området frå Skjelanger til Landsvik. Dette er ein sårbar art og reknast som en « kritisk komponent i eit fullstendig og godt fungerande akvatiske og semi-akvatiske økosystem». Oter kommer gjerne i konflikt med oppdrettsnæringa som ved fleire høve får fellingsløyve.

Bilde: Oter med fangst ved Skålholmane

Foto: Bjarne Sander

Det er vidare observert Steinkobbe, Nise, og tidvis ulike Kval og Springer artar.

Bilde: Pale fiska i Landsvikosen januar 2022. Fulleten med pellets

Foto: Hans Landsvik

5. Rekreasjonsområde og friluftsliv

Heile strandlinja frå Skjelanger til Landsvik er mykje nytta til rekreasjon for friluftsliv både av dei som naturleg soknar til området, og av tilreisande som nyttar strandlinja, vågane og holmane til padling, dykking, bading, og strandhogg med båt. Det er fleire fritidsbustader på heile strekninga. Spesielt på Kårbø og Bratshaug der det er to hyttefelt som utgjør dei fleste av fritidsbustadene. Det er flotte badevikar med skjelsand der ungane kan bada og utforske livet i fjøra. På denne sida av Holsnøy er det desse badeplassane me har.

Me meiner det ikkje er grunnlag for å hevda at dette ikkje vert påverka av omsøkt tiltak. Områda som vert nytta ligg utsett til for forureining av utslepp frå oppdrettet nordavinden pressar inn. I tillegg har med det visuelle intrykket i eit elles urørt område.

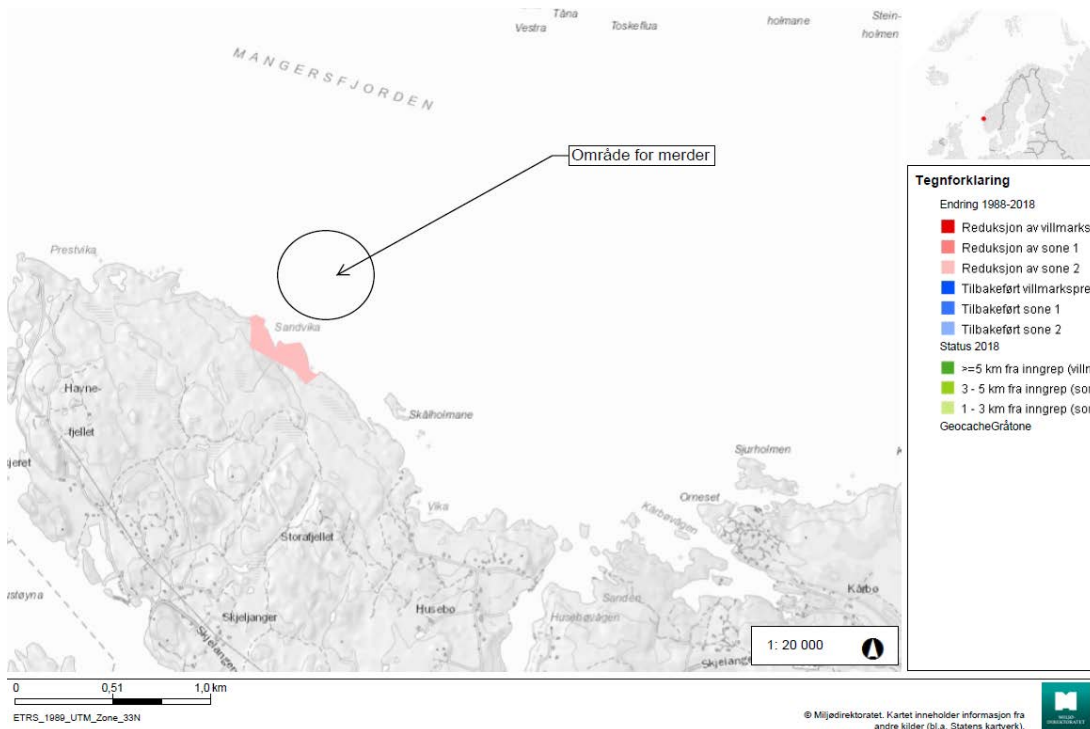

Fig. 4. Markert med raud farge: Inngrepsfrie naturområde er definert til å være naturområde som i dag ligg ein kilometer eller meir (i luftlinje) unna tyngre tekniske inngrep.

Strekninga Skjelanger –Bognestraumen er eit område som fram står som urørt og intakt samanlikna med område ikkje lang unna. Det er værutsett, med fri sikt mot Fedje. Me er har i store periodar vind som kjem inn frå nord/nordvest. Denne kan halda det gåande i lengre periodar. Vind og straumar langs strekninga pressar det som driv i overflata inn mot Husebøvågen, Kårbøvågen, og Gjerdevågen. Dette vil og gjelde restar frå eit oppdrett, som fett frå fisken som vert samla i fjøra på desse plassane og få betydning for det sårbare miljøet i desse vågane. Eksemplar på dette har me frå oppdrett ved andre lokasjonar. Går ein langs fjøra i desse vikane finn ein heile tida mykje som fjorden fører med seg.

Straumen i Mangersfjorden

Rapporten om straummålingar vedlagt søknaden til Blom Fiskeoppdrett AS har eit snevert undersøkelsesområde.

Målingane er utført på eit lite område akkurat der det planlagde fiskeoppdrettet til Blom er ønska skal liggja. Me meiner Radfjorden er noko meir kompleks når det kjem til strøymingar en så.

Utifrå lokalkunnskap om strøymingane i området rundt det planlagde fiskeoppdrettet ved Skjelanger er det store variasjonar i retning rundt i Mangersfjorden og tilstøytane fjordar. Vi har fått fatt på animasjonar frå Akvaplan-Niva AS som byggjer oppunder dette, og visar at strøymingane i fjorden har store variasjonar, og til dels lite utskifting av sjø i enkelte område. Desse harmonerer med lokalkunnskap blant personar som har og brukar fjorden mykje.

Straumen kjem nordover opp Radfjorden og Bognestraumen og føl Radøylandet nordvest. Ved Toska begynner ein rotasjon av straumen og beveger seg over fjorden mot Skjelanger før den så går vidare austover og sirkulerer inni Husebøvågen, Kårbøvågen, Gjerdevågen og gjennom Landsvikosen sørover.

Frykten vår er at allereie forureina sjøen frå fiskeoppdretta i Radfjorden vil dra med seg enda meire forureina sjø frå eit nytt fiskeoppdrett ved Skjelanger og inn i desse vågene. Dette er vandringsveg for Vossolaksen og gyteplass for fleire andre fiskesortar.

Me har ei stor frykt for at dette vil få negative konsekvensar for livet i sjøen i området og ikkje vil være reversibelt.

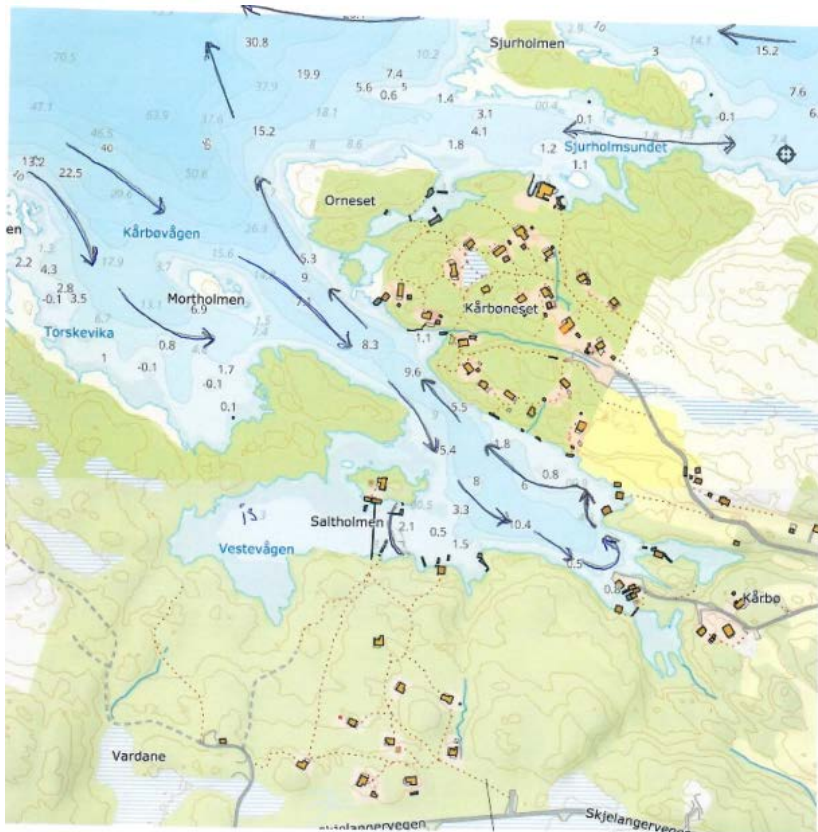
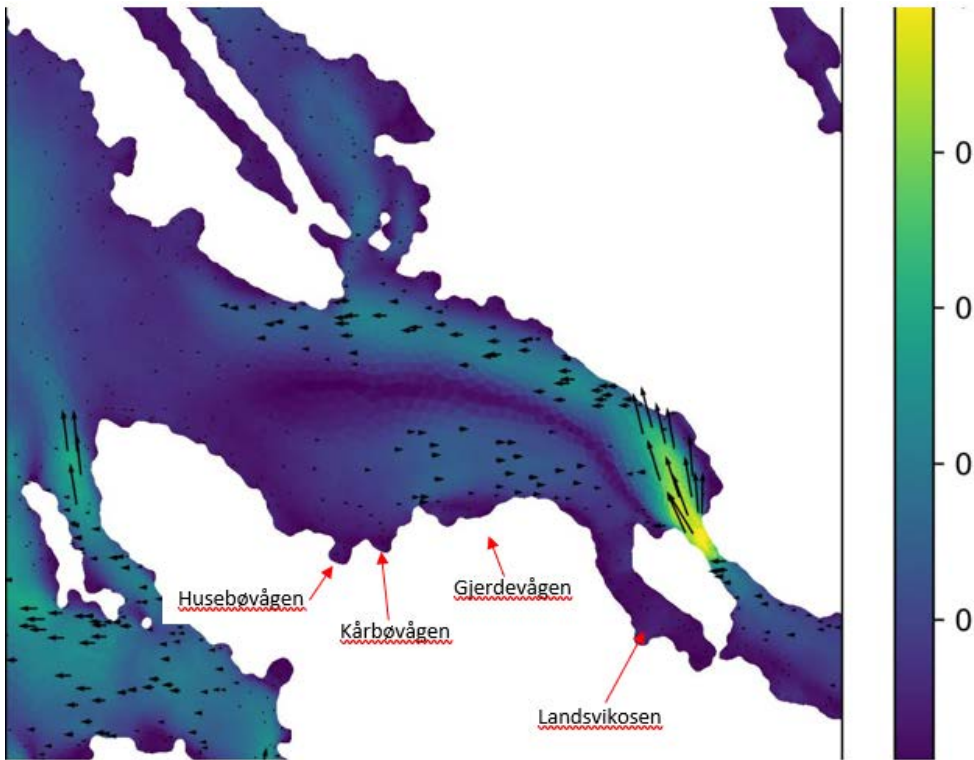
Fleire av oss har sett dette på nært hald allereie. I Landsvikosen ligg det frå før eit fiskeoppdrett. Større områder i Landsvikosen var det flott sandbunn, fin tareskog, ålegras, og mengder av sortar skjell og krabber vart ein flott skue når ein dykka for 20 år sidan. I dag ser det ut som ein «ørken». Død tareskog, slam aktig botn, og store mengder daude skjell. Dette er i sjølve Landsvikosen og ut til Gjerdneset. Ein ser endå noko tareskog yst mot Gjerdneset der straumen er sterkast. Ikkje veks det rur på båtane lenger heller.

Det er ingen anna industri her så me kan ikkje forstå anna en at dette kjem frå forureining frå oppdrettsnæringa.

Bilde: Viser død botn ca 200 meter frå oppdrettet i Landsvikosen.

Foto Kaj Johnsen

KÅRBØVÅGEN STRØMFORHOLD
 MODERAT TIL STERK. FRYSER ALDRIG PÅ STRØM
 VESTEVÅGEN ER GRUNN OG HAR LITE STRØM
 OG FRYSER TIL

6. Oppsummering

Området mellom Nordhordland og mot Stadt ligg i raud sone i følgje Fiskeridirektoratet. Dette er eit tydeleg signal at volumet må ned, og at det ikkje må komma fleire oppdrett i området. Belastninga er større enn det som er akseptabelt. Dette må politikarane forholde seg til.

Vidare er dette den siste opne korridoren inn Mangersfjorden for villaks og sjøaure. Det skal gjennom mange år vere godt dokumentert kva konsekvensar lakselus har vor villfisken.

Omsøkt anlegg vil koma i direkte konflikt med eksisterande rettar i området. Me meiner og at anlegget vil hindra allmenta sin moglegheit til å utøva fiske, friluftsliv, og rekreasjon i området.

Søklar visar til at det ikkje er dokumentert at tiltaket vil få konsekvensar det skal tas omsyn til. Dette meier me ikkje er haldbart. Det er ikkje gjort nokre undersøkingar om konsekvensar korkje for miljø, dyreliv og andre interesser. Dette meiner me ville kome fram i en skikkeleg kartlegging og konsekvens utgreiing av heile området som vert råka av anlegget. «Føre var» prinsippet i Naturmangfaldslova byggjer opp under dette.

Området er definert som kombinasjonsformålet for akvakultur FEFIKFR_1. Dette omfattar likeverdige verdiar som friluftsliv, fiske, rekreasjon, og andre marine føremål. Eit oppdrett på denne plassen og av dette omfanget vil ekskudere dei andre formåla området er avsett til. Det skal ikkje være slik at det er fritt fram for oppdrett i eit fleirbruksområde.

Fiskeoppdrett som vil nytta den nyaste teknologien (lukka anlegg) vil være ei meir framtidretta og berekraftig løysing. Då unngår ein å måtte flytta anlegg frå miljø som ikkje lenger er drivverdig grunna forureining.

Alver kommune som ein del av Nordhordland biosfæreområde, skal vera eit modellområde for berekraftig utvikling. Miljødimensjonen av berekraftig utvikling handlar om å ta vare på naturen og klimaet som ein fornybar resurs for menneska. Me forventar at ein modellkommune tek særleg omsyn til naturmangfaldet og vernar spesielt om dei sårbare naturressursane i regionen.

Alver kommune må stoppa behandling av søknader om opne oppdrettsanlegg til det pågåande arbeidet med interkommunal/regional arealplan er ferdig.

Me krevjar at søknaden frå Blom Fiskeoppdrett AS må behandlast politisk. Den har prinsipiell betydning, ikkje berre for Alver kommune, men for heile regionen.

Med bakgrunn denne merknaden meiner me at søknaden frå Blom Fiskeoppdrett AS må avvisast.

Det er signert eit «opprop» som står bak klagen. Denne ligg vedlagt merknaden.

På vegne av Husebøkrinsen Bygdelag og Protestgruppa mot planlagde oppdrettsanlegg på Skjelanger/Husebø:

Jegvan Kårbø

Gunnar Husebø

Rune Nilsen

Olaug Bratshaug

Sigve Eldøy

Kaj Johnsen